

Speech given on September 4th 2013 at Lancaster EE138 crash site Stadil, Denmark by:

Mr. Erling Halkjær

This speech is the story as told in Danish of the recovery of the propeller blade from Lancaster EE138 by Mr. Helge Frederiksen.

Helge Frederiksens historie om propellen , fundet i 1947.

Da min far et par år efter befrielsen blev præst i Stadil Sogn, var jeg en dreng på 15 år, som allerede to gange havde set engelske flyvere blive skudt ned.

Så da jeg hørte, at der var skudt et Lancaster ned her i Stadil, et par kilometer fra præstegården, var jeg ivrig efter at se stedet, som var et vådområde nær Ingemann Halkjærs gård.

Første gang jeg besøgte stedet, lå der stadig småstumper fra flyveren. Det meste var spredt over store områder eller forsvundet i sumpområdet.

Selve hullet fra flystyrtet var fyldt med vand, hvor man både kunne lugte og se olie på vandet.

Det var et stærkt og trist syn at stå der og vide, at otte unge mænd havde mistet deres liv mod det tyske, nazistiske diktatur, og efterladt hér så langt væk fra deres kære familier og fædreland.

Jeg havde lyst til at undersøge området i tagrørene, så jeg tog mine lange waders på for at se om jeg kunne finde flere ting fra flyet. Pludselig stødte jeg på toppen af en propel og jeg bestemte, at jeg ville prøve, om jeg kunne grave den fri.

Næste gang jeg kom til stedet, havde jeg en skovl med for at grave propellen fri. Men nu var stedet indhegnet. Nogle folk havde åbenbart fået lov til at prøve om de kunne hæve flyet op af sumpen. Men det mislykkedes for dem.

Da jeg ikke vidste, om der var andre, der ville prøve at hæve maskinen, bestemte jeg mig for at prøve, om jeg kunne grave propellen fri.

Efter en del vanskeligt gravearbejde fik jeg bjerget propellen, og efter en snak med Ingemann Halkjær, om jeg måtte tage propellen med hjem, fik jeg gjort propellen fast på cyklen og fik den transporteret hjem.

Propellen er cirka 190 centimeter lang og vejer omkring 40 kilo, så min nye cykel fik nogle skrammer undervejs.

Propellen var placeret på mit værelse dekoreret med et RAF-flag, som jeg havde fået af en RAF-soldat, som kom til Danmark efter befrielsen.

Tiden gik og jeg arbejdede i Vestafrika for en dansk virksomhed. Da min far gik på pension i 1967, gav han propellen til Anders Andersen, den daværende købmand i Stadils søn, fordi Anders havde vist stor interesse for propellen, når han besøgte mine forældre.

For 2-3 år siden ringede Anders til mig, Erling, og fortalte, at det var ham, der havde propellen. Vi fik opsporet Helge Frederiksen, som bor lidt nord for København.

Anders havde aldrig truffet ham, og jeg havde ikke set ham siden 1947 eller 1948.

Anders syntes, at propellen skulle anbringes ved mindestenen. Vi blev hurtigt enige med Helge om, at det var en god idé.

Så det har vi forberedt gennem de sidste to år i samarbejde med Peter Forrester fra Australien, som var meget begejstret for ideen.

Desværre kommer Helge ikke med til afsløringen, da han ikke er helt rask mere.

Til slut skriver Helge:

Det skal huskes, at det var Ingemann Halkjær der tog initiativ til, at der blev rejst en mindesten og han dannede sammen med min far, der var præst i Stadil, og Aksel Kolby, som var sognerådsformand, en komite.

De startede en indsamling i Stadil Sogn. Det var unge piger, fra Stadil, der gik rundt og samlede ind til en mindesten.

Den 5. maj 1950 blev der afsløret en mindesten til ære for de faldne flyversoldater til stor glæde og taknemmelighed for de pårørende i Australien og England.

Vi har blandt de pårørende mødt nogle fantastiske dejlige mennesker.